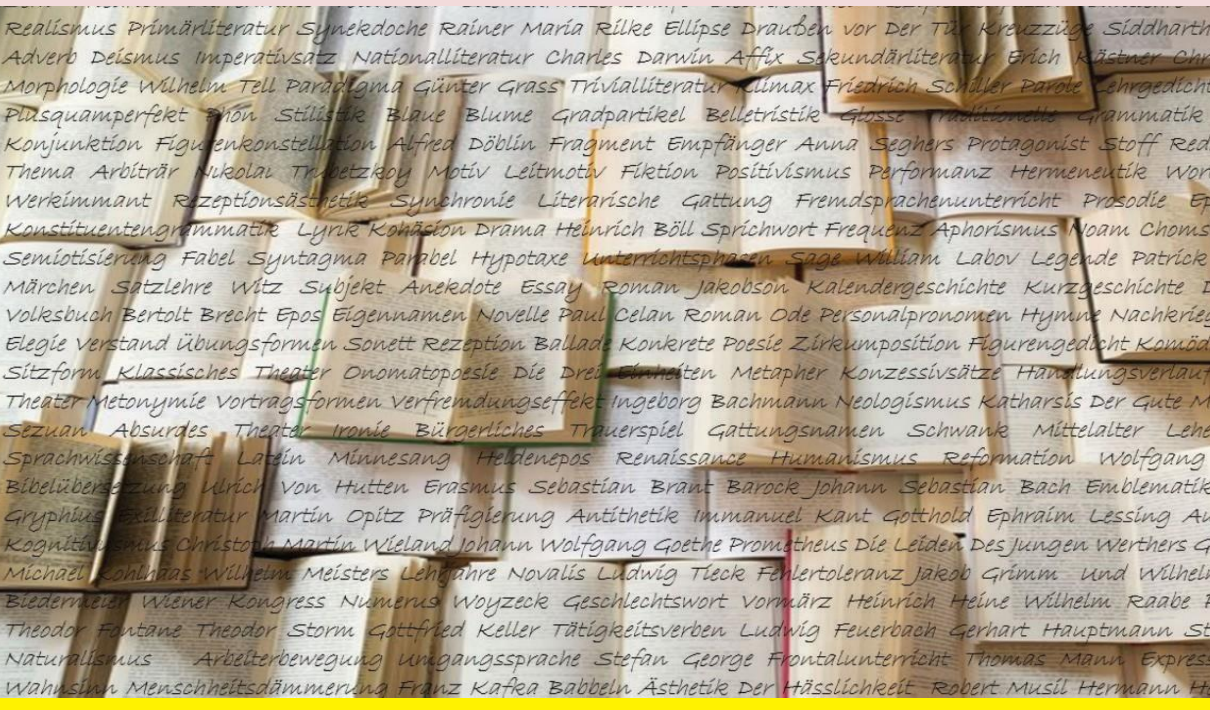
SCHRIFTEN ZUR SPRACHE UND LITERATUR V

Herausgeber:
Tahir Balcı
Ali Osman Öztürk
Munise Aksöz

ÇİZGİ KİTABEVİ | e-Kitap

SCHRIFTEN ZUR SPRACHE UND LITERATUR V

DİL VE EDEBİYAT YAZILARI V

HERAUSGEBER:
Prof. Dr. Tahir BALCI
Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK
Prof. Dr. Munise AKSÖZ

ÇİZGİ
KİTABEVİ

Çizgi Kitabevi Yayınları (e-kitap)
Eğitim Bilim

Genel Yayın Yönetmeni
Mahmut Arlı

©Çizgi Kitabevi
Mayıs 2021

ISBN: 978-605-196-615-1
Yayıncı Sertifika No:17536

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
- Cataloging in Publication Data (CIP) –
SCHRIFTEN ZUR SPRACHE UND LITERATUR V
DİL VE EDEBİYAT YAZILARI V

Herausgeber
Tahir BALCI
Ali Osman ÖZTÜRK
Munise AKSÖZ

Baskıya Hazırlık: Çizgi Kitabevi Yayınları
Tel: 0332 353 62 65- 66

ÇİZGİ KİTABEVİ

Sahibiata Mah. M. Muzaffer Cad.
No:41/1 - Meram/Konya
Tel: 0332 353 62 65 – 66

Alemdar Mah. Çatalçeşme Sk.
No:42/2 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 0212 514 82 93

www.cizgikitabevi.com
/ cizgikitabevi

INHALTSVERZEICHNIS

VORWORT.....1

FUSSBALLLINGUISTIK? EINSPRUCH GEGEN DEN WIRRWARR IN DER BEGRIFFLICHKEIT DER ANGEWANDTEN LINGUISTIK
Tahir Balcı.....2

ALMANYA'DAKİ TÜRK PAZARCILARIN DİLİ VE MANİPÜLASYON
Tahir Balcı.....9

DIE WORTBILDUNG IM GEMEINSAMEN EUROPÄISCHEN REFERENZRAHMEN FÜR SPRACHEN. EINE MORPHOLOGISCHE ANALYSE ZU DER NIVEAUSTUFE A2
Sibel Tuna / Handan Köksal.....15

ALMANYA TÜRKÜLERİNE YANSIYAN DİL VE EĞİTİM SORUNLARI
Ali Osman Öztürk / Derya Canbolat.....27

EIN HOMONYMES MORPH IM DEUTSCHEN: ZU SOWIE DESSEN ERSCHEINUNGSFORMEN ALS MORPHEM
Özge Sinem İmrağ.....47

TEZ YAZIM KILAVUZLARINDAKİ BİÇİMSEL KURALLARA KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ
Furkan Koca / Handan Köksal.....56

A SEMANTIC COMPARISON OF SOME KINDS OF ADJECTIVES: SAMPLES FROM KURDISH, ENGLISH AND TURKISH
Mehmet Veysi Babayiğit.....67

INVESTIGATING THE PERCEPTIONS OF KNL (KURDISH AS A NATIVE LANGUAGE) AND EFL (ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE) LEARNERS TOWARDS DISTANCE LEARNING IN ONLINE KURDISH AND ENGLISH CLASSES
Mehmet Veysi Babayiğit.....76

MEHMET KILIÇ'IN "ANA" ADLI ROMANI VE YENİ BİR DÜNYA DÜZENİ
Dursun Zengin.....89

GÖÇMENİN İÇ ACILARI BAĞLAMINDA "ÜÇ ŞEKERLİ DEMLİ ÇAY"
Meryem Nakiboğlu.....100

PARADIGMENWECHSEL IN DER KINDER- UND JUGENDLITERATUR AM BEISPIEL DES KINDERROMANS DIE LIEBE FAMILIE VON KIRSTEN BOIE
Halime Yeşilyurt.....123

ALOIS HOTSCHNIG'İN BELKİ BU DEFA, BELKİ ŞİMDİ ADLI UZUN ÖYKÜSÜNDE YABANCILAŞMA KAVRAMI
Şenay Kırgız 132

MICHAEL ENDE'NİN "AYICIK İLE HAYVANLAR" ADLI ESERİNDE FABL TÜRÜ BAĞLAMINDA HAYVAN STEREOTİPLERİ VE ANTROPOMORFİZM KAVRAMLARININ ANALİZİ
Kadir Albayrak 151

SOYKIRIM EDEBİYATININ GELİŞİMİ
Bülent Kırmızı 162

EDEBİYAT ÖĞRETİMİNİN İNSAN GELİŞİMİNE ETKİSİ
Bülent Kırmızı 170

GRUPLA DİL ÖĞRETİM YÖNTEMİ İLE YABANCI DİLDE EDEBİYAT ÖĞRETİMİ
Munise Aksöz 177

YABANCI DİL EĞİTİMİ BÖLÜMLERİNDE ÇEVRİMİÇİ DERSLERİN ÖĞRENCİLERE OLUMLU YA DA OLUMSUZ ETKİSİ
Munise Aksöz 189

Ç.Ü. EĞİTİM FAKÜLTESİ ALMAN DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÇEVRİMİÇİ EĞİTİMDE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ
Yasemin Darancık 200

SPRACHBILDUNG UND SPRACHFÖRDERUNG: EINE ANALYSE UND UNTERSUCHUNG ZU DLL 16 DES WEITERBILDUNGSPROGRAMMS DEUTSCH LEHREN LERNEN
Sibel Ocak / Mukadder Seyhan Yücel 214

LERNSPIELAPPS - POTENTIALE FÜR DIE ERWEITERUNG UND VERFESTIGUNG DES DEUTSCHEN WORTSCHATZES: EINE AKTIONSFORSCHUNG
Harun Göçerler / Mukadder Seyhan Yücel 235

YABANCI DİL OLARAK ALMANCA ÖĞRETİMİNDE PARTİKELLERİN (EDATLARIN) KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ
Erdinç Yücel 259

YABANCI DİL DERSLERİNDE ÇALIŞMA VE SINIF İÇİ ETKİLEŞİM ŞEKİLLERİ
Hasan Yılmaz 269

KOGNITIV ORIENTIERTE WORTSCHATZARBEIT IM DAF-UNTERRICHT: EIN PHRASEODIDAKTISCHER VORSCHLAG
Yeşim Karadavut 279

BILINGUALE KINDERGÄRTEN ALS ALTERNATIVE GEGEN FREMDSPRACHLICHE BILDUNGSPROBLEME IN DER TÜRKEI
Rukiye Öz / Osman Aslan 289

MÜZİĞİN ALMAN DİLİ ÖĞRETİMİNDEKİ ÖNEMİ VE ETKİSİ
Erdal Kaçar 301

EFL TEACHERS' PERCEPTIONS ON E-TEACHERS' ROLES IN ONLINE TEACHING
Bilge Deniz Çankaya / Gülşah Öz / Hacer Kaçar 315

DEĞİŞEN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ROLLERİ: DİL ÖĞRENME ÖZERKLİĞİNİ DESTEKLEYEN YAKLAŞIMLAR
Yunus Emre Sarı 330

REHBERLİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE ÖZ YETERLİK İNANÇLARI
Zekeriya Aksoy / Umut Balcı 344

BELLİ BİR HEDEF KİTLEYİ ESAS ALMAYAN ALMANCA DERS KİTAPLARI İLE TÜRKLERE YÖNELİK HAZIRLANMIŞ DERS KİTAPLARINDA "YEME- İÇME"
Nihat Yavuz 358

DEĞİŞEN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ROLLERİ: DİL ÖĞRENME ÖZERKLİĞİNİ DESTEKLEYEN YAKLAŞIMLAR

Dr. Yunus Emre Sarı
İ.Ü. Cerrahpaşa Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
y.sari@iuc.edu.tr

1. GİRİŞ

İnternet tabanlı teknolojilerin sağladığı olanakların artması ve bilgiye erişimin bu tarz medya aracılığıyla senkron ve asenkron olarak yapılabiliyor olması, eğitimde yeni bir çağın kapılarını araladı. Yapılandırmacı yaklaşımın temelleri öz yönlendirmeli, aktif ve tecrübeye dayalı öğrenmenin önünü açarken, diğer yandan da teknolojinin sağladığı bu olanaklar insanlara özerk öğrenme için gerekli alt yapının oluşmasını sağlamıştır. Bu noktada karşımıza çıkan uzaktan eğitim modelleri, özerk öğrenme ve yaşam boyu öğrenme kavramlarının günümüzde giderek yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Çünkü bu tür bir eğitim anlayışında mekân ve zaman sınırlaması olmadan öğrenme gerçekleşebilir. Yurdakul'a (2016) göre özerk öğrenme niteliklerine sahip bir birey yaşam boyu öğrenme yolunda ilerleme kaydetmeye başlar ve bu kavramlar öz-yönetimli öğrenme ve bireyselleşme ile yakından ilgilidir. Yazar bu kavramların kişinin toplumda aktif rol alabilmesi ve rol model oluşturabilmesi için gerekli olduğunu belirtir.

20. yüzyılın başlarında eğitim alanında gelişmeye başlayan ve zamanla hızla yayılan yapılandırmacı yaklaşım, J. Dewey, P. Freire, Piaget, Vygotsky, Bruner ve Von Glaserfeld'in yaptıkları çalışmalarla yaygınlaşmıştır (bkz. Açıkgöz 2004: 60; Sarı ve Karasu, 2020: 417). Yapılandırmacılık bu nedenle çeşitli disiplinlerdeki mevcut reformların birçoğunun temelini oluşturmuştur. Bu yaklaşım ile yeni bir farkındalığın ortaya çıkması, her şeyi bilen öğretmen kavramının değişmesini sağladı. Bunun yerine rehber, lider, yol gösteren gibi sıfatlarla anılan bir öğretmenlik mesleği tanımı yerini aldı (Lunenburg, 2011: 3-5).

Little'a (1991) göre özerk dil öğrenme bir kapasiteyken, Holec'e (1980) göre öğrenme sorumluluğunu alabilme yeteneğidir, yani öğrenmenin öğrenen tarafından üstlenilmesidir. Littlewood (1999) özerkliği "öğrencinin, öğretmenden bağımsız bir şekilde öğrenme kapasitesini harekete geçirmesi" olarak ifade ederken bir yandan özerk öğrenen öğrencilerin sorumluluk alabildiklerini vurgulamıştır. Sinclair (1997) ise farklı araştırmacıların özerk öğrenme hakkındaki görüşlerini bir araya getirir ve şu önemli sonuçlara varır: özerkliğin dereceleri vardır, sınıf içinde ve dışında gerçekleşebilir, öğrenme sorumluluğu ve kapasitesi geliştirilebilir, özerk öğrenenler öğrenme sürecinin farkındalardır.

2000li yıllardan itibaren teknolojinin sağladığı olanaklar sayesinde bilgiye olan erişimin kolaylığı eğitim alanında birçok kolaylığı yanında getirmiştir. Dünya tarihinde ilk kez 2020 yılında karşılaşılan ve tüm dünyayı etkisi altına alan yeni tip Korona virüsün eğitimdeki olumsuz etkilerine karşı bu imkânlar sayesinde karşı konulabilmiş ve öğretimin devamı söz konusu olabilmiştir. Her ne kadar ilk zamanlarda öğreticileri zorlayan bir sürece girilmiş olsa da zamanla çevrimiçi eğitimin kolaylıkları ve sağladığı kolaylıklar (çevrimiçi sınav yapabilme, ödev toplayabilme, çevrimiçi ders yapabilme vb. gibi) bu sürecin kolayca atlatılmasını sağlamıştır. Bu sürecin sonunda öğreticilerin ve öğrenenlerin internet temelli eğitime karşı düşüncelerinin de olumlu olarak değiştiğini söylemek abartı olmayacaktır (Bağrıaçık 2019; Bozkurt 2020, etc.). Belki de burada zorunluluk gibi bir durum karşısında insanların algılarının değişmek zorunda kaldığı da söylenebilir; çünkü eğitimin önümüzdeki yıllarda nasıl devam edeceği tam olarak öngörülmemektedir. Yeni salgın ihtimalleri ve çevrimiçi eğitimin sunduğu kolaylıklar zaman ve enerji tasarrufu sağlamaktadır.

Eğitim alanında yaşanan gelişmeler özellikle öz yönelimli öğrenme ortamlarının gelişmesini ve bu bağlamda ürün veren platformların sayısının artmasını sağlamıştır, dolayısıyla onlardan yararlanan insanların sayısının da arttığı şüphe götürmez bir gerçektir. Uzaktan eğitimin ne kadar verimli olduğu ve bu süreçlerde karşılaşılan ölçme değerlendirme süreçlerinin objektifliği gibi bir takım yeni sorunsallar oluşsa da bu sürecin kazananı eğitim süreçleri temelinde düşünüldüğünde özerk öğrenme ve buna olanak sağlayan internet temelli uygulamalardır. Bu süreçlerde en çok bireysel faktörlerin ve yeteneklerin belirleyici olması, özerk öğrenme davranışlarının ne kadar önemli olduğu bir kez daha kanıtlanmıştır. Bireysel sorumluluk alabilen, yeni teknolojileri kullanan ve bunu mekânsal sınıf ortamından bağımsız şekilde gerçekleştirebilen öğrenciler bu yarışı önde götürmüşlerdir.

Her ne kadar özerk öğrenme söz konusu olduğunda bireysel bir öğrenme söz konusu olsa da, burada kastedilen bilgiye ulaşmanın ve onu özümsemenin bireyselliğidir. Öğrenilmek istenen bilgi belli bir amaca ya da kurumsal oluşumlara yani içsel ve dışsal faktörlere bağlıdır. Bu durum özerk öğrenme kavramında çeşitli faktörlerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğunu gösterir ki bunlara şu örnekler verilebilir: 1. Öğrenenin kendisiyle ilgili faktörler, 2. Bilgi kaynağı, 3. Öğretici boyutu, 4. Ders programı, 5. Kurum (Öğrenme ortamı). Özerk öğrenmenin geliştirilebilmesi için tüm bu faktörlerin etkilerinin bilinmesi ve kavrama katkılarının neler olduklarının detaylı şekilde tartışılmasının gerektiği düşünülmektedir. Buradan hareketle mevcut çalışmanın amacı özerk öğrenme kavramına farklı açılardan bakmamızı sağlayacak çeşitli yaklaşımları tartışmaktır. Benson'a (2011: 109-125) göre bu yaklaşımları 6'ya ayırmak mümkündür ancak yazara göre bu yaklaşımlar birbirinden kesin sınırlar halinde

ayrılamazlar ve dil özerkliğinin gelişmesi için her birinden faydalanılması gerekir.

2. ÖZERK ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI

Künzle v.d. (1996: 51) göre öğrenme süreçlerinde özerklik, çeşitli etkenlerin rol oynadığı (materyal, eğitmen ve öğrenen arasındaki daha yakın) ancak dışsal (siyasi, kurumsal, gelenek, kültür, ekonomi, ders programı, yakın çevre gibi) çok boyutlu bir süreçtir. Bu çok boyutlu yapı öğrenme süreçlerinde kendi kendini yönetme kapasitesi ve öz sorumluluk alabilme arasındaki dengeye bağlıdır. Çeşitli faktörlerin etkisine bağlı olarak, olası özerklik derecesi artar veya azalır. Görüldüğü gibi özerkliğin gelişiminde kişisel ve çevresel birçok faktör yer almaktadır. Bu faktörlerin sınıflandırılması kavramı daha anlamlı kılar. Bu sınıflandırmadaki kategorilerin oluşturulmasındaki amaç farklı şeyleri ifade ettikleri ya da kesin bir çizgiyle birbirinden ayrıldıkları için değildir. Ancak özerklik kavramının sınıf içi ve dışında geliştirilmesine yönelik kavramların daha özelde tartışılması için bu ayrıma gidilmesi gerekmektedir. Bu şekilde yabancı dilde özerklik kavramına farklı açılardan bakılarak konunun bütünlüğüne katkı sunulmak istenmektedir. Literatürde Benson'un (2011) özerk öğrenme yaklaşımları sınıflandırmasına oldukça fazla vurgu yapılmaktadır. Bu sebeple yeni bir sınıflandırma oluşturmak yerine bu çalışmada yazara ait sınıflandırma esas alınarak kavramlar tartışılacaktır. Benson (2011) özerk öğrenme yaklaşımlarını 6 ana başlık altında inceler: 1. Kaynak temelli yaklaşımlar, 2. Teknoloji temelli yaklaşımlar, 3. Öğrenen odaklı yaklaşımlar, 4. Sınıf tabanlı yaklaşımlar 5. Eğitim programı geliştirme yaklaşımları, 6. Öğretmen temelli yaklaşımlar.

2.1. Kaynak temelli yaklaşımlar

Öğrenenlerin öğrenme materyalleri ile bağımsız etkileşimini vurgular. Öğrenenlere bir öğrenme planı oluşturma, öğrenme materyallerini seçme ve öğrenmeyi değerlendirme sorumluluğu verilmesi ön plandadır. Kaynak temelli öğrenme, öğrenenlerin insanla olan etkileşimine ya da dijital dil öğrenme kaynakları ile olan bağımsız etkileşimlerine odaklanan, üst bir kategorik adlandırmadır. Bunlara örnek olarak tandem öğrenme, uzaktan öğrenme, kendi kendine öğrenme ve sınıf dışı öğrenme gibi yaklaşımlar örnek olarak verilebilir. Öğrenme söz konusu olduğunda öğretmen merkezli sınıfların aksine, özerk bir öğrenci olmanın büyük bir değeri olduğu kabul edilir (Benson 2011). Bu çerçevede öğrenenlere, özerklikle ilgili becerileri öz-yönlendirme, deney ve keşif yoluyla geliştirme fırsatları sunulmuş olunur. Örneğin Dafei'nin (2007: 15) bulguları öğrencilerin öğrenme özerkliği ile İngilizce yeterlikleri arasında pozitif yönlü, anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Benson (2011: 123) "Bilgisayar Destekli Dil Öğrenme (CALL) ve çevrimiçi öğrenme de kaynak temelli öğrenmenin biçimleridir" diyerek eklemiştir ancak onları teknoloji temelli yaklaşımlara dâhil etmeyi tercih etmiştir. Prensip olarak

kaynak tabanlı dil öğrenimi, öğrencilere kendi dil öğrenmelerini yönlendirme fırsatları sunarak özerkliği teşvik eder. Dil öğrenenlerin özerklik seviyeleri arttıkça, bağımsız bir şekilde çalışmaya istekleri de o ölçüde artar ve kendi öğrenme hedeflerini takip ederler (Dede 2017: 9). Ancak burada sadece kaynağa sahip olma durumunun özerkliği artırdığı sonucuna varmak hatalı olacaktır çünkü burada içsel ve dışsal faktörler devreye girmektedir. Bu bağlamda Benson'un (2011: 141) yorumu şu şekildedir: "Kaynak Tabanlı Öğrenmenin verimli olması, öz-yönelimli öğrenme için gereken becerilerle birlikte nispeten yüksek derecede özerkliğe sahip olan az sayıdaki öğrenci grubu için mümkündür". Benson (2011) özellikle iki araştırmacıyı örnek göstererek bu duruma netlik getirmeye çalışmaktadır. Bu çalışmalardan ilki Rowsell ve Libben (1994)'a aittir ki, burada izole edilmiş bir dil ortamının yetersizliğini vurgulanmaktadır. Benson'un (2011) örnek verdiği ikinci çalışma ise Little'dir (2000: 28). Burada Vygotski'nin sosyal Yapılandırmacılık kuramına atıfta bulunarak sosyal etkileşimin olmadığı bir dil öğretiminin verimlilik açısından oldukça düşeceğini belirtmiştir. Ancak bu çalışmaların 2000 yılından önce yapıldığını göz önüne aldığımızda, internet temelli uygulamaların ve sosyal medya araçlarının 2020'li yılların başında olduğu gibi gelişmediğini dikkate almamız gerekir. Gelişen teknoloji ile dil eğitiminin tüm beceriler (okuma, dinleme, yazma, konuşma) açısından yapılabileceği son zamanlarda yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur (bkz. Ahmadi 2018). Bu durumda kaynak temelli yaklaşımlarda teknoloji boyutu işe dâhil olunca eskiden karşı çıkılan tek başına öğrenmenin eksik kısmını mekânsal boyutta sınırlandırarak ortadan kaldırdığını söylemek hata olmaz. Diğer bir ifade ile dilin etkileşim süreci olduğu ve tek başına öğrenemeyeceği algısının, teknoloji ile kırıldığını ifade edebiliriz.

2.2. Teknoloji tabanlı yaklaşımlar

Eğitim teknolojileriyle gerçekleşen bağımsız etkileşim vurgulanır. Videolar, yorum yazılabilen elektronik ortamlar, e-posta aracılığı ile sağlanan iletişim, bilgisayar simülasyonları ve oyunları teknoloji tabanlı yaklaşımlarda kullanılan bazı yöntemler arasındadır (Benson 2011). Witt ve Kerres'e (2002: 3) göre multimedya tabanlı eğitimin en büyük avantajı, öz yönlendirmeli öğrenmeye olanak sağlamasıdır. Bununla birlikte, multimedya kullanmanın birçok eğitim alanına uyarlanabilir olması, kendi kendine öğrenmeye elverişli bir ortam sağladığı da yazarlar tarafından vurgulanmaktadır. Yazarların işaret ettiği diğer bir önemli nokta ise, multimedya ortamlarının öğrencilerin kendi yöntemlerini ve içeriklerini seçmelerini sağlaması ve iş birliğine dayalı öğrenme biçimlerini destekleyebilmesidir. Öğrenci bu yeni öğrenme biçimiyle ağ tabanlı bilgi ve iletişim ortamlarıyla özerk olarak çalışabilmektedir. Bu durumda öğretmen ve öğrencini rollerinin değiştiği yeni bir durumun ortaya çıktığından bahsedilebilir. Özerk öğrenen öğrencinin bu durumda, bilgi verici bir öğretici tarafından yönlendirilen ve çoğunlukla pasif alıcı durumdaki bir öğrenciden ziyade;

öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve rehberlik yaptığı bir birey olması söz konusu olacaktır.

2000'li yılların başından bu yana, Bilgisayar Destekli Dil Öğrenme alanında, internet kullanımı ile "Web 2.0 ve mobil teknolojilerle" ilişkili yeni bir aşamaya geçilmiştir. Özerklik araştırmaları bağlamında, bu yeni teknolojilerin önemi hem sınıf içi hem de sınıf dışı öğrenme ortamları ile bütünleşmiş şekilde özerkliğe katkıda bulunabilmeleriyle ilişkilidir. Web 2.0 araçlarının yabancı dil öğrenme ortamlarında kullanılmasıyla öğrenciler etkileşim halinde dil öğrenme fırsatı bulmakta ve dolayısıyla hedef dile karşı olumlu tutum değişiklikleri meydana gelmektedir (Benson 2011: 145).

Can (2012: 73) eğitim teknolojilerindeki güncel gelişmelerin ve artan bilgi patlamasının, yabancı dil öğrenimi ve öğretimi alanında da yenileşmeyi gerekli hale getirdiğini vurgulamıştır. Yazara göre bu bilgi ve olanaklar, dil öğrenenlere özerk öğrenme ve sorumluluk imkânı tanımaktadır. Yazar çalışmasında "Second Life" adlı sanal dünya platformunun yabancı dil öğrenme sürecinde öğrenen özerkliğini nasıl destekleyebileceğini ele almıştır. Bu bağlamda özellikle bu tür bir ortamın öğrencilere seçme özgürlüğü tanıyarak, öğrenme ortamını tasarlama, yaratma ve üretme olanaklarını sağlayacağını vurgulamıştır. Teknolojinin iletişim alanına getirdiği gecikme oranları çok düşük anlık görüntülü ve sesli konuşma imkânları da diğer taraftan insan-insan arasındaki dil öğrenme isteğini karşılamıştır. Kerimoğlu ve Deniz (2020)'ye göre İnternet sayesinde, dünyanın farklı yerlerindeki dil öğrenenler öğrenmek istedikleri hedef dilde, kültürel ve dilsel olarak otantik konuşmalarla pratik yapma imkânı bulabilmektedirler. Bu durumun dil öğrenenlerin motivasyonunu artırarak öğrenme isteğini ve özerk öğrenmeyi artırdığı da yazarların dikkat çektikleri diğer bir noktadır. Araştırmacılara göre internetin bu kapsamda sağladığı başka avantajlar bir nokta okuma testleri ve anlama soruları, dilbilgisi alıştırmaları, mevcut multimedya özelliklerle gerçekleşebilecek telaffuz alıştırmaları, boşluk doldurma, kelime alıştırmaları, sürekli artan çeşitlilikte videolar, otantik günlük haberler, eğitim materyalleri vb. bunlar arasında sayılabilir.

Dondemir (2018: 8) çevrimiçi öğrenmenin birçok avantajının yanı sıra öğrenciler ve öğretmenler için de zorluklar getirdiğine işaret etmektedir. Yazar, yetersiz medya okuryazarlığı ya da bilgisayar, internet, tablet PC, kamera gibi sınırlı donanım ve sahip oldukları diğer kişisel imkânların hem öğrenenlerin hem de öğreticilerin motivasyonlarını bir ölçüde kaybetmelerine neden olabileceğinden bahsetmektedir. Diğer taraftan dikkat çekilmesi gereken önemli bir nokta da sosyal medyanın eğitim için sadece bir ham madde olduğudur. İnternetteki bilgilerin kalitesi ve öğretim için uygunluğu asla kontrol altında değildir. Bu bağlamda çeşitli video ve paylaşım sitelerinin bir tür video çöplüğüne dönüştüğü görülmektedir. Niceliğin ve tıklanma sayılarının videoların kalitesini yansıtmadığı ortadadır. Araştırmacıların ve kurumların bu

konuya eğilmesine gerek vardır. Hatta ehil olmayan kişilerin eğitim amaçlı video yayınlarken belli hususları yerine getirmelerinin hukuki zemini dahi hazırlanması gerekmektedir. Bu nedenle eğitim uzmanlarının ve akademisyenlerin önerileri ve görüşleri bu tarz ortamlarda sürdürülebilir bir öğretim modelinin ortaya konması için önem arz etmektedir. Diğer bir husus ise eğitim almamış kişilerin internette bulunan her türlü bilgiyi kendisinin sanmalarıdır. Bu durum öğretmen adaylarına iyi aktarılmalı, paylaşımlarında ve yayınlarında bu konuya özen göstermeleri gerekmektedir. Özetle, teknoloji geliştikçe öğrenciler için yeni ve tüm becerilere yönelik daha farklı öğrenme yollar sunmaya devam etmektedir. Bu yaklaşımlarla öğrenen, öğrenme süreci üzerinde daha fazla kontrole sahip olur ve böylelikle öğretmenlerine bağımlılığını azaltır, dolayısıyla öğrenci özerkliğini artırır. Ancak burada içerik oluşturacak kişilerin didaktik açıdan olduğu kadar etik haklar açısından da bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Ayrıca çevrimiçi video paylaşımı yapmaya imkân veren kurumlar için bazı denetim mekanizmalarının oluşturulması ve hukuki alt yapıların oluşturulması gerekmektedir.

2.3. Öğrenen temelli yaklaşımlar

Eğitimde bir amaç ve araştırma konusu olarak öğrenen özerkliği kavramı gün geçtikçe adından daha fazla bahsettiren bir kavramdır (Reinders ve Balcikanli 2011; Süğümlü 2017). Öğrenen odaklı yaklaşımlar, dil öğrenenlerin kendi öğrenmeleri üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını sağlar. Böylece bu öğrenenlerin daha iyi dil öğrenicileri olmalarını sağlamak için, davranışlarında ve psikolojilerinde değişikliklerin oluşturulması gerektiğini vurgular. Bu yaklaşımlar temel olarak özerkliği teşvik eden diğer yaklaşımlardan farklı olarak, öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde kontrol sahibi olmalarına yardımcı olacak özel beceri ve stratejilere odaklanmaktadır. Başka bir deyişle, dil öğrenmede başarılı olmak için stratejilerin nasıl kullanılacağına dair öğrenci eğitimi, öğrenen özerkliğinin geliştirilmesinde çok önemli bir yere sahiptir (Benson 2011: 154). Bu bağlamda birçok araştırmanın da konusu olarak ele alınan öğrenme stratejileri ve taktikleri birçok araştırmacı tarafından farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Dil öğrenme stratejileri, Rubin (1975) ve Stern (1975) kavramı ilk kez tanıttığından bu yana yıllar boyunca büyük tartışmalar yaratmıştır. Rubin (1975: 43) "öğrenenlerin bilgi edinmek için kullanabileceği teknikler veya araçlar" olarak çok geniş bir öğrenme stratejisi tanımı yapmıştır (bkz. Griffiths 2004: 2). Ancak bu kavramın tanımını daha ileriye taşıyan Oxford (1990) olmuştur. Sonrasında üst bilişsel strateji eğitimini teşvik etmeye yönelik olumlu bir tavırla sonuçlanan strateji eğitimi ve öğretimi ile ilgili iddiaların bir dizi incelemesi gerçekleştirildi (bkz. Harris v.d. 2001; Dörnyei 2005). Oxford (20003: 8) dil öğrenmedeki öğrenci stratejilerini, "dil öğrenenlerin öğrenmeyi kolay, hızlı, zevkli, etkili ve öğrenenin kişisel özelliklerine uygun hale getirmek için yapmış oldukları özel eylemler" olarak tanımlar. Başka bir deyişle, strateji eğitiminin amacı, öğrenenlere nasıl

öğrenecekleri konusunda farkındalık kazandırmaktır. Bu farkındalığın kazanılması bireyin kendi öğrenme biçimini tanımasıyla da yakından ilişkilidir. Wenden'a göre (1991: 15) başarılı, uzman ya da akıllı öğrenciler; nasıl öğrendiklerini bilen ve kendi öğrenmeleri hakkında bilgili öğrencilerdir ki bu yetkinlik onlara öğrenme şartlarında esnek olabilmeyi, kendine güvenmeyi mümkün kılarak özerk öğrenebilmeyi sağlar.

2.4. Sınıf temelli yaklaşımlar

Son yıllarda, Avrupa ülkelerindeki okul reformları, öğrenci özerkliği fikrine güçlü bir şekilde odaklanan ve dil öğretiminde yeniliği teşvik etme eğiliminde olan yeni (bir) ulusal müfredata yol açmıştır (Trebbi 2003: 166). Sınıf temelli yaklaşımı temel alan görüşler doğrultusunda, öğrenenlere kendi öğrenmelerinin yönetimi ile ilgili kararlar alma fırsatları verilir (Egel 2009: 2024). Benson (2011) böyle bir imkânın öğrencilere verilmesi ancak öğretmenlerin bilinçli ve istekli olarak sürece öğrencileri dâhil etmeleri ile olabilir. Öğrenci merkezli sınıflar, öğrencilere sınıf merkezli yabancı dil öğrenimi davranış biçimini, içeriğini ve sınıf davranış kurallarını müzakere etme fırsatı verir. Dil öğrenenlerle öğretmenler arasındaki bu tarz bir sorumluluk paylaşımının, öğretmenlere öğrenicileri daha iyi gözleme imkânı verdiğini belirtmektedir. Allwright'ın (1979) sınıf içi süreçler bağlamındaki çıkarsamasından da anlaşıldığı gibi; öğretmen merkezli yaklaşımların aksine, dil öğrenenlerin kendi öğrenmeleri için sorumluluk alma konusunda özgür olmaları gerekir. Bu tarz yaklaşımlarda sınıf içi aktivitelerin (partner çalışması, grup çalışması gibi) önemi üzerinde durulmaktadır çünkü bu tür aktiviteler öğrenme özerkliğinin gelişimi ve dil öğrenimi açısından olumlu sonuçlar vermektedir. Antón (1999) bir sınıf söylem analizi çalışması yapmış ve öğretmen ve öğrenci merkezli sınıfların L2 sınıflarındaki öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşim üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmanın sonuçları, öğrenci merkezli sınıfların öğrencilerin sınıftaki davranış biçimini, içeriğini ve kurallarını müzakere etmesine izin verdiğini göstermiştir ki bu da, öğrenci merkezli sınıfların L2 öğrenimi için ne kadar yararlı olduğunun bir göstergesidir.

Benson (2011: 168) bu durumu şu şekilde özetler: sınıf temelli yaklaşımların özelliklerinden biri de öz değerlendirmedir. "Öz değerlendirme" terimi, öğrencilerin dil becerilerini sorguladıkları gerçeğini ifade eder. Öz değerlendirmenin geliştirilmesi, öğrenenler için çok önemlidir çünkü öğrenme hedeflerinin, etkinliklerinin ve değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesini etkileyen devam eden bir süreçtir (Benson 2011: 168). Crabbe (1993) ise özerkliği sınıf içinde geliştirebilmek için öğretmenlerin tüm sınıf uygulamalarını bağımsız öğrenmenin gerçekleşebileceği bir eleştirel bakış açısıyla yürütülmesi gerektiği sonucuna varmıştır. Bu durum aslında öğretmene araştırmacı rolünü de vermiş olmaktadır.

Sonuç olarak sınıf içinde öğrenme özerkliğinin geliştirilmesi isteniyorsa, bu tarz bir öğrenme ilkesine sahip yabancı dil sınıfında olması gereken özelliklerin ilki, otokratik bir yönetim algısının dışına çıkabilen öğreticiler olmalıdır. İkincisi ise, öğretmeni bir çeşit sözlük ya da her türlü bilgiye sahip bir ansiklopedi gibi görmeyen, işbirlikçi öğrenmeye açık, hayat boyu öğrenme ilkesini benimsemiş öğrencilerdir. İşte bu başarıldığı zaman sorumluluklarının farkına varmış kendi öğrenmesini takip eden ve eleştirel bir yaklaşımla sürekli gelişime açık öğrencilerin önü açılmış olacaktır.

2. 5. Eğitim programı geliştirme yaklaşımları

Ders programı tabanlı tarz yaklaşımların dil öğrenme özerkliği noktasındaki ana odağı, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin üzerindeki kontrollerinin eğitim programları aracılığıyla genişletilmesidir. Bu bakış açısı ile öğrenenlerden beklenen, öğretmenler ile iş birliği içinde, ders programı oluşturulmasında karar verme süreçlerinde yer almalarıdır. Süreç içinde ders programı oluşturma fikri 1980'lerde iletişimsel dil öğretimi ve görev temelli öğrenme ile ilgili fikirlerin bir gelişimi olarak ortaya çıkmıştır. İletişimsel ders programının savunucuları, dil öğrenme içeriğinin önceden tanımlanması değil, sınıfta gerçekleşen iletişimsel süreçler içerisinde seçilmesi ve düzenlenmesi gerektiğini önermişlerdir. Bu bağlamda sürecin nasıl işleyeceğini konu alan çalışmalarda: eğitim programlarının öğrencilerin ilgi alanlarına uygun olması, motive edici olması, farklı tekniklerden yararlanılarak yapılması ve öğrenenlerin öğrenme biçimlerine uygun olması gibi noktalara değinilmiştir (Benson 2011). Bu çalışmalara dayanarak ders programları oluşturulurken, öğrencilerin görüşlerinin alınması ve sınıf içi farklılaşmaya uygun olacak şekilde bir planlamanın yapılması gerektiği söylenilebilir.

2.6. Öğretmen temelli yaklaşımlar

Özerklik araştırmaları birçok faktörün olduğu bir bilim alanıdır. Özerk öğrenme kavramı sadece kendi kendine öğrenme ile ilgili değildir (Little 1991: 3). Birçok araştırmacının da vurguladığı gibi (Holec 1997: 29; Gardner ve Miller 1999: 43; Smith ve Erdoğan 2008: 85) öğreticilerinde hem sınıf içi hem de sınıf dışında dil öğrenmede rollerinin bulunduğu komplex bir yapıdır. Benson (2011) bu bağlamda 2 ana sorunsaldan bahseder. Bunlardan ilki öğretmen rolleri ve ikincisi ise öğretmen özerkliğidir.

Süğümlü (2017: 700) öğretmen özerkliğini, öğrencinin özerk öğrenme becerisini kazanmasında birinci derecede etkili olan faktörlerden olduğunu belirtmiştir. Bu durumun öğretmenlerin bütün kontrol ve karar verme durumlarını öğrenciye aktarması anlamına gelmediğini belirten yazar, öğrencilerin özerkliğin bazı seviyelerine ulaşmak için öğretmenlerle iş birliği yapmaları gerektiğini de vurgulamaktadır ve bu temelde öğrenci özerkliğin öğretmen özerkliğini beraberinde getirdiği sonucuna varılabilir. Ancak öğretmenler kendilerini ana bilgi kaynağı olarak değil, öğrencilerine

bilgiye nasıl erişeceklerini gösteren ve öğrenme stratejilerini ve taktiklerini en etkili şekilde kullanmalarına destek olan bir kişi olarak görmelidirler. Öğrenme özerkliğini teşvik etmesi beklenen öğreticilerin özerk öğrenme yaklaşımlarına aşina olmaları gerekmektedir. Ayrıca öğrenci özerkliğinin devamlı olarak geliştirilmesi, öğretmenin özgüvenine bağlıdır (Griffiths ve Judy 2001: 247). Özgüven gelişimi tecrübe, bilgi seviyesinin yeterli olması ve öğretmenin bu süreçleri iyi tanımasıyla doğru orantılıdır. Bu beceriler özerk öğretmen ve öğretmenin rolleri kavramlarının temellerini oluşturmaktadır. Öte yandan dil öğrenmeye yönelik yeni yaklaşımlar kapsamında araştırmacılar, öğretmenlere yeni roller tanımlamaktadırlar. Benson'a (2001: 171) göre, öğretmenin rolünü tanımlamak için önerilen terimler arasında "moderatör, yardımcı, koordinatör, danışman, rehber, işbirlikçi, motive edici, lider, destekleyici, yönlendirici, organizatör, müfettiş, kaynak" bulunmaktadır. Benson (2001) bu duruma meslekler üzerinden yorumlarken, Voller (1997: 102) çağdaş öğretmen rollerini teknik ve psikososyal destek başlıkları altında ele alır. Yazara göre teknik desteğin temel özellikleri şunlardır: ihtiyaç analizi, hedef belirleme, iş planlaması, materyal seçme ve etkileşimleri organize etme yoluyla öğrencilerin bağımsız dil öğrenmelerini planlamalarına ve gerçekleştirmelerine eşlik etmek, öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine yardımcı olmak, dil öğrenme farkındalıklarını artırmak, öğrenme stillerini ve uygun öğrenme stratejilerini kazandırmak. Psikososyal desteğin temel özelliklerden bazıları şu şekildedir: şefkatli, destekleyici, sabırlı, hoşgörülü, empati yapabilen, açık, yargılayıcı olmayan kişisel niteliklere sahip olmak. Öğrencileri motive edebilmek (bağlılığı teşvik etmek, belirsizliği dağıtmak, engelleri aşmak için öğrencilere yardım etmek, öğrencilerle diyaloğa girmeye hazır olmak, manipüle etmekten kaçınmak). Öğrencilerine farkındalık yaratma becerisi (onları öğrenen ve öğretmen rolleri hakkındaki önyargılardan kurtarmak, özerk öğrenmenin faydasını veya bunun gerekliliğini algılamalarına yardımcı olmak). İki araştırmacının da bahsettiklerini karşılaştırınca aslında paralel özelliklere işaret ettikleri görülmektedir. Pajares (1992) bu durumu öğretmenlerin sahip oldukları inançların, onların anlayışlarını, muhakeme yeteneklerini ve dolayısıyla da sınıftaki davranışlarını etkilediğini belirterek vurgulamaktadır. Sonuç olarak dil öğrenenlerin özerk dil öğrenenler olmayı öğrenmek ve zamanla kendi sorumluluklarını üstlenmek için özerk öğrenme süreçlerine hâkim öğretmenlere ihtiyaç duydukları sonucuna varılabilir (Little 2007; Dişlen 2010: 13).

3. SONUÇ

1970 yılına kadar öz yönlendirmeli yaklaşım ya da tek başına öğrenme gibi kavramlar altında anılmış olsa da, yabancı dil eğitiminde özerk öğrenme kavramın ortaya çıkışı 1979 yılında gerçekleşen Avrupa modern dilleri projesi konseyinin toplantısına dayanır (bkz. Benson 2011; Holec 1980). Özerklik kelimesi çeşitli alanlarda bağımsız ve kendi kendine gibi anlamlara geldiği için yabancı dil alanında bir takım yorum farklılıkları doğmuştur. Yabancı dilde

durumsal öğrenme kavramının önemi düşünüldüğünde, bir kişinin kendi başına dili öğrenmesi zaten mümkün olmayacaktır. Bu duruma açıklık getirmek isteyen Learn (2011: 6) *terimin ilk anda aklımızda çağrıştırdığının aksine özerk öğrenme tek başına öğrenme değildir diyerek,* özerk öğrenmede partner çalışmaları, grup çalışmaları ve durumsal öğrenmenin önemine dikkat çekmiştir. Yazara göre kavramın olgusal olarak bu yönde ilerlemesi gerekmektedir ve uzaktan eğitim imkanlarının buna engel olmadığını çeşitli örneklerle belirtmektedir. Aydoğdu'ya (2009) göre öğrencilerin öğrenme kapasitelerini artırmayı hedefleyen bir yabancı dil öğretim programının amacı, öğrencilerin birer pasif bir öğrenme halinde "iyi öğrenen" olmalarını sağlamaktan ziyade, zayıf ve güçlü yönlerinin farkında, aktif öğrenme biçimini kendine yol edinmiş öğrenenleri yetiştirmek olmalıdır.

Yeni teknolojilerin hayatımıza getirdikleri yenilikler her alanda olduğu gibi eğitim alanında da pek çok şeyin köklü olarak değişmesini sağlamıştır. Son yıllardaki bilgisayar ve internet tabanlı teknolojilerdeki yaşanan hızlı gelişmeler sonucunda öğrenme kaynaklarında giderek daha da artan bir yükseliş yaşanmıştır. Ancak asıl yükseliş ise 2020 yılında yaşanan yeni tip Corona virüsünün sebep olduğu (COVID-19) pandemisi ile yaşanmıştır. Bu süreç eğitim alanında birçok değişimin yaşanacağı yeni bir dönemin habercisi oldu. Online platformlar aracılığı ile gerçekleşen eğitimlerin devreye girmesi, 2019-2020 yılı güz döneminin birçok ülkede bir şekilde ara verilmeden gerçekleşmesine imkân vermiştir. Birçok araştırmacı Covid-19-Pandemisi ile öğretimde çok farklı bir döneme girildiğinden ve bu sürecin artık eskisi gibi olmayacağından bahsetmektedirler. Bu açıdan eğitimin şekli ve bu süreçteki öğrenen-öğreten rolleri değişime uğramıştır. Değişen bu roller içinde öğretmenler artık bilginin temel kaynağı olmak yerine, bilgiye giden ve ona nasıl ulaşılabileceğini gösteren bir rol üstlenmekle görevlidirler. Öğrenme ve öğretme süreçlerinin hızlı bir değişim sürecine girdiği düşünülürse, özerk öğrenme kavramı ve onun yapılandırılmasına yönelik çeşitli çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Bu çalışmada dil öğrenme özerkliği kavramın geliştirilmesi için katkıda bulunan çeşitli yaklaşımlar (1. Kaynak temelli yaklaşımlar, 2.Teknoloji temelli yaklaşımlar, 3.Öğrenen odaklı yaklaşımlar, 4.Sınıf temelli yaklaşımlar 5. Eğitim programı geliştirme yaklaşımları, 6. Öğretmen temelli yaklaşımlar) ele alınmıştır.

Karasu ve Sarı (2019) dil öğreticilerinin sorumluluklarının burada bitmediğini vurgulayarak, yabancı dil alanında didaktik açıdan uygun ürünler vermenin de yine yabancı dil öğretmenlerine düştüğünü vurgulamaktadırlar. Yazarlara göre bunun için yabancı dil öğretmenlerinin teknolojik açıdan donanımlı olmalarına ihtiyaç vardır. Öğrenme ve öğretme süreçlerinin bu denli hız bir değişim sürecine girdiği düşünülürse, özerk öğrenme kavramı ve onun yapılandırılmasına yönelik çeşitli çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K. Ü., (2004), *Aktif Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları

Ahmadi D M R. The Use of Technology in English Language Learning: A Literature Review. *IJREE*. 2018; 3 (2) URL: http://ijreeonline.com/article-1-120-en.html.

Albayrak, Y. (2012). *Yapılandırmacı paradigma bağlamında öğretmenin rolünün incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Antón, M. (1999). The discourse of a learner-centered classroom: Sociocultural perspectives on teacher-learner interaction in the second-language classroom. *The Modern Language Journal*, 83(3), s. 303-318.

Aydoğdu, C. (2009). Yabancı dil öğretiminde otonom öğrenme: Neden ve Nasıl? *Journal of ınternational social research*, 2(8), s. ???

Bağrıaçık Y. A. (2019). Distance and Face-To-Face Students' Perceptions Towards Distance Education: A Comparative Metaphorical Study. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 20 (1), s. 191-207. DOI: 10.17718/tojde.522705

Benson, P. (2009). Making sense of autonomy in language learning. *Maintaining control: Autonomy and language learning*, s. 13-26.

Benson, P. (2011). Teaching and Researching: *Autonomy in Language Learning* (Applied Linguistics in Action). Great Britain: Taylor and Francis. Kindle Edition.

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(3), 112-142. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1215818.

Can, T. (2012). Yabancı dil öğretimi bağlamında öğrenen özerkliğinin sanal öğrenme ortamları yoluyla desteklenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(1), s. 72-85.

Cotterall, S. (2000). Promoting learner autonomy through the curriculum: Principles for designing language courses. *ELT journal*, 54(2), s. 109-117.

Crabbe, D. (1993). Fostering autonomy from within the classroom: the teacher's responsibility. *System*, 21(4), s. 443-452.

Dafei, D. (2007). An exploration of the relationship between learner autonomy and English proficiency. *Asian EFL Journal*, 24(4), s. 24-34.

Dede, O. (2017). *Üniversite İngilizce Hazırlık Sınıflarında Öğrencilerin ve Okutmanların Öğrenen Özerkliği İle İlgili Görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dişlen, G. (2010). *Students' and Teachers' Perceptions on the Relationship between Learner Autonomy and Psychological Well- Being in the EFL Context.* Unpublished MA Thesis, Adana: Çukurova University.

Dondemir Ç. G. (2018). *Blended Learning und ihre Anwendungsmöglichkeiten in den Lehrwerken im DaF-Unterricht. Unveröffentlichte* Masterarbeit. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition.* Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Egel, I. P. (2009). Learner autonomy in the language classroom: From teacher dependency to learner independency. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), s. 2023-2026.

Gardner, D. und Miller, L. (1999). *Establishing self-access: From theory to practice.* Cambridge, UK: Cambridge University Press

Griffiths, C & Judy M. Parr (2001). Language-learning strategies: theory and perception, *ELT Journal*, 55/3, s. 247-254.

Griffiths, C. (2004). *Language-learning Strategies: Theory and Research*. AIS St Helens, Centre for Research in International Education.

Günday R. ve Çamlıoğlu Y. (2015). Yabancı Dil ve Gramer Öğretiminde Dijital Medyayı Kullanma. *Turkish Studies*- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/15 Fall 2015, s. 471-484. doi: 10.7827/TurkishStudies.9073.

Harris, V., Ingvadottir, H., Jones, B., Neyburg, R., Palos, I. and Schindler, I. (2001) *Helping Learners Learn: Exploring Strategy Instruction in Languages Classrooms across Europe*. Graz, Austria: ECML.

Holec, H. (1980). *Autonomy and Foreign Language Learning*. Strasbourg: Council for Cultural Co-operation of the Council of Europe.

Holec, H. (1997). Learner Autonomy. In: *Learner autonomy in modern languages. Research and development*. Strasbourg, Europarat, s. 23-32.

Jones, Jeremy (2001). CALL and the teacher's role in promoting learner autonomy. *CALL-EJ Online*, 3(1), http://callej.org/journal/3-1/jones.html.

Karasu, G. & Sarı, Y. E. (2019) Uzaktan Eğitim ve Yabancı Dil Öğrenme Özerkliği. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 7(2), s. 321-334.

Kerimoğlu, E., & Deniz, l. öğretmen adaylarinin yabanci dil öğrenmeye yönelik çabalari ve yabanci dil öğrenirken başvurdukları yöntemler: Marmara üniversitesi örneği• preservice teachers'efforts to learn a foreign language and methods they use learning a foreign language: marmara university sample. Eksik kaynak

Kim, H. Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: assessing normal distribution (2) using skewness and kurtosis. *Restorative dentistry & endodontics*, 38(1), s. 52-54.

Künzle, B., Martin M. Martin T., Lukas W. (1996). Autonomie in der Lehrpersonenfortbildung. In: *Fremdsprache Deutsch*, Sondernummer 1996, s. 50-56.

Krashen, S. (2006) ‘The autonomous language acquirer (ALA)’. In E. Skier and M. Kohyama (eds) *More Autonomy You Ask! Tokyo: JALT Learner Development* SIG, s. 1-7.

Learn, L. T. (2011). Emerging Technologies Autonomous Language Learning. *About Language Learning & Technology*, 15(3), s. 4.

Little, D. (1991). *Learner Autonomy 1: Definitions, Issues and Problems*. Dublin: Authentik.

Little, D. (2000) ‘Strategies, counselling and cultural difference: Why we need an anthropological understanding of learner autonomy’. In R. Ribé (ed.). *Developing Learner Autonomy in Foreign Language Learning.* Barcelona: University of Barcelona, s. 17–33.

Little, D. (2007). Language Learner Autonomy: some Fundamental Considerations Revisited. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1, 1, s. 14-29.

Littlewood, W. (1999). Defining and developing autonomy in East Asian contexts. *Applied Linguistics*. 20(1), s. 71-94.

Lunenburg, F. C. (2011). Critical thinking and constructivism techniques for improving student achievement. In *National Forum of Teacher Education Journal.* Vol. 21, No. 3, s. 1-9.

Oxford, R. L. (2003). Language learning styles and strategies: Concepts and relationships. *International review of applied linguistics in language teaching,* 41(4), s. 271-278.

Oxford, R.L. (1990). *Language Learning Strategies: What every Teacher should Know*. Rowley, MA.: Newbury House.

Pajares, M. (1992). Teachers’ beliefs and educational research: Cleaning up a messy construct. *Review of Educational Research*. 3, 307 – 332.

Reinders, H. ve Balcikanli, C. (2011). Learning to Foster Autonomy: The Role of Teacher Education Materials. *Studies in Self-Access Learning Journal*, 2 (1), 15-25.

Rowsell, L.V. and Libben, G. (1994). ‘The sound of one-hand clapping: How to succeed in independent language learning’, *Canadian Modern Language Review*, 50 (4): 668–88.

Rubin, J. (1975). What the" good language learner" can teach us. *TESOL quarterly*, 41-51.

Sarı, Y. E., & Karasu, G. (2020). Der Begriff „Autonomie“ in den pädagogischen Strömungen und sein geschichtlicher Hintergrund im Fremdsprachenunterricht. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift für Germanistik*, 8 (2), s. 412-430. DOI: 10.37583/diyalog.845601

Sinclair, B. (1997). Learner autonomy: The cross-cultural question. *IATEFL Newsletter*, October-November, 139, 12-13.

Smith, R., Erdoğan, S. (2008). Teacher-learner autonomy. *Learner and teacher autonomy*, s. 83-102.

Stern, H. (1975). ‘What can we learn from the good language learner?’ *Canadian Modern Language Review*, 31, s. 304-18.

Süğümlü, Ü. (2017). Öğrenci Özerkliği Üzerine Kuramsal Bir Çalışma. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, 5 (1), s. 690-708.

Trebbi, T. (2003). Curriculum development and learner autonomy in the foreign language classroom: constraints and possibilities. *Learner autonomy in the foreign language classroom*, s. 166-184.

Voller, P. (1997). ‘Does the teacher have a role in autonomous learning?’ In P. Benson and P. Voller (eds). *Autonomy and Independence in Language Learning*. London: Longman, s. 98-113.

Wenden, A (1991). *Learner Strategies for Learner Autonomy: Planning and Implementing Learner Training for Language Learners*. New York: Prentice Hall.

Witt, C., & Kerres, M. (2002). *Technische Lernumgebungen und selbstgesteuertes Lernen in der politischen Erwachsenenbildung*. 2002). Handbuch Erwachsenenbildung und politische Kultur in NRW. Essen: Klartext.

Yurdakul, C. (2017). An investigation of the relationship between autonomous learning and lifelong learning. *International Journal of Educational research review*, 2(1), s. 15-20.

REHBERLİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE ÖZ YETERLİK İNANÇLARI[37]

Öğr. Gör. Zekeriya Aksoy
Batman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu
zekeriya.aksoy@batman.edu.tr

Prof. Dr. Umut Balcı
Batman Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
balci_u@yahoo.de

1. GİRİŞ

Bir sektör olarak turizm sürekli gelişen ve geliştikçe çevresine önemli bir istihdam hacmi yaratan bir alandır (İçöz vd. 2007: 345). Ayrıca yoksullukla mücadele araçları arasında da kilit bir role sahip ve bu özelliğiyle sürdürülebilir gelişim açısından birincil araç haline gelmiştir (Colles ve Hall 2008: 2). Dünya ekonomisi açısından son derece önemli olan bu sektörde hizmet kalitesi çok önemlidir. Bu bağlamda hizmet kalitesini de iyi derecede dil becerisine sahip nitelikli turizm personelleri sağlamaktadır (Balcı ve Metin 2019: 1; Altürk vd. 2016).

Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren Turizm Fakülte ve Yüksekokulların temel amacı, turizm sektörüne bilgili, iyi derecede yabancı dil bilen, yetkin bireyler yetiştirmektir (Akoğlan Kozak 2009: 2). Bu kurumlar turizm sektöründe çalışmayı hedefleyen turizm lisans öğrencilerinin yabancı dil becerilerini en hızlı ve doğru bir şekilde geliştirebilecekleri kurumların başında gelmektedir. Bu bağlamda, lisans eğitimleri boyunca öğrencilerin İngilizcenin 4 temel dil becerine yönelik öz yeterlik inançları önem kazanmaktadır. Türkiye'de ilkokuldan üniversiteye kadar eğitimin her kademesinde zorunlu ders olarak verilen İngilizceye yönelik öğrencilerin öz yeterlik inançlarını ortaya koymaya yönelik pek çok akademik çalışmaya rastlamak mümkündür (bkz. Çitil 2018; Açıkel 2011; Doğan 2016; Metin 2018; Eker 2015; Sevimbay 2016). Turizm sektörü ve turizm eğitimi açısından yabancı dil becerisine sahip olmanın önemini de ele alan öncü çalışmalar vardır (Altürk vd. 2016; Temizkan ve Temizkan 2014; Balcı 2016; Akgöz ve Gürsoy 2014; Unur 2018; İşçeli ve Kılıç 2018; Acar vd. 2017; Balcı 1993). Bu çalışmaların her biri turizm eğitimine ve sektörüne akademik anlamda ciddi katkılar sunmaktadır. Fakat çalışmamızın çıkış noktasını oluşturan *Türkiye'de turizm rehberliği lisans öğrencilerinin İngilizce ile ilgili öz yeterlik inançlarının belirlenmesi*ne yönelik herhangi bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır.

[37] Bu çalışma Prof. Dr. Umut Balcı danışmanlığında Öğr. Gör. Zekeriya Aksoy tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.